

klicali so nemškega škofa v deželo in rekli so Slovencem jako trpko besedo: „Koroški Slovenci so že toliko izobraženi, da bodo tudi nemškega škofa razumeli.“ (Čujte, čujte! na desni.) Uradniška mesta od najnižjih do najvišjih popolnujejo se le z Nemci, ki slovenščine prav nič ne znajo, (Poslanec dr. Foregger: To ni res.)

Kot za nas Slovence jako žalostno prikazen moram omeniti, da se je tej vladi, ktera ima vendar na svojem praporu zapisano: „vsem enake pravice!“ posrečilo, koroške uradnike popolnoma ponemčiti. (Čujte! na desni.) Še preden smo imeli § 19. temeljnih postav, vodil je pravosodje pri deželni sodnji koroški sodnijski predsednik pl. Schulheim in že ta mož je tedaj večkrat priznaval, da ni prav, in se mora odpraviti, da Slovenci na Koroškem nimajo slovenskih uradnikov, ter se mora za to skrbeti, da bode pri deželni sodnji v Celovci vsaj toliko slovenščine zmožnih sodnikov, da bo mogoče s Slovenci brez tolmača obcevat.

Prišli so pa drugi predsedniki in druge vlade, nobena pa ni še teh za opravičeno priznanih želja vresničila. Jako nas boli, ko vidimo, da se tudi sedanja pravosodna uprava pri dotičnih imenovanjih ne ozira na slovenščine zmožne sodnike za koroške Slovence, kar je vendar že Schulheim za potrebno smatral. Imela je jako nesrečno roko pri zbiranju oseb, če prav se ji je ponudilo več slovenščine popolnoma zmožnih sodnikov.

Morda se je vlada ozirala na družinske ali druge razmere, vendar je pa pri tem pozabila, da so te razmere, v nasprotju z zahtevami celega naroda, kateri zahteva, da ga njegovi sodniki vsaj razumejo. V Celovci se vrše obravnave še vedno s pomočjo tolmača, kakor poprej.

Tak tolmač je navidezno dober in je navadno kak avskultant, toda pogreša se pri njem tolmaška najimenitnejša lastnost in ta je; da ne zna temeljito slovenščine. Kar mu je iz mladih let do sedaj ostalo, je pičlo malo, pa — taki so tolmači! Da pri takih obravnavah ni tiste previdnosti, ki jo postava zahteva, bote prevideli, če pomislimo, kako silno počasne so razprave s tolmači.

K večemu se opomni, da je X ali Y bil za tolmača. Da bi se pa tudi v jeziku zaslišančevem, o njegovih po tolmaču napravljenih izjavah napravil zapisnik razven tistega, ki ga sodnija sama piše, se ne zgodi če prav postava tako zahteva. Toda ne le samo pri deželni sodnji v Celovci, temveč tudi pri okrajnih sodnijah po deželi pomagajo si s tolmači in tukaj, gospôda moja, je rak, ki pravosodje na Koroškem razjeda. Ker so se na Koroškem vedno le slovenščine nezmožni sodniki nastavljali, uvedla se je navada, da si vsak Slovenec, ki mora k sodnji, že seboj vzame človeka, ki ondi sodniku razloži, kar je treba. In kaki so ti ljudje? V vsaki vasi je kakšen, ki za silo nemščino tolče, navadno kak zakrknjen dijak, bivši vojak itd. Ti ljudje so brez vsake lastnine, ker je ne morejo tr-

peti in so jo, če so jo tudi kedaj kaj imeli, že zdavnaj zapravili. Nahajate jih pri vsakovrstnih kupčijah, posebno glasni so pa na živinskih somnjih. Pravijo jim „mešetarji“, na Češkem pa — če se ne motim — „šencarji“. In tem ljudem je na Koroškem izročeno posredovanje med narodom in gosposko. (Čujte, čujte! na desni.) Ker nimajo nobenih disciplinarnih postav, služijo, če ni drugače, tudi obema strankama, dostikrat tako, da nasprotna stranka vé za to, največkrat pa za hrbtom ena drugej.

(Konec prihodnjč.)

Naši dopisi.

Iz Zaloga pri Cerkljah 10. septembra. — Dné 8. t. m. na Mali Šmaren dan popoludne nastal je v naši vasi požar. Goreti je pričelo gospodarsko poslopje posestnika „Princa“, od koder se je ogenj razširil nad bližnje ležeče poslopje. Divje švigal je rudeči plamen kvišku in gledati je bilo strašno ta kruti prizor, ljudstvo begalo je preplašeno okoli, hoteče rešiti vsaj najpotrebnejše svoje imetje, — toda zaman — mnogim se niti to ni posrečilo! Ubogi pogorelci — kolika škoda se jim je zgodila. Dvanajsterim posestnikom so pogorela vsa poslopja, nekateri niti obleke niso rešili in drugim zgorela so deloma vsa gospodarska orodja. Živina se je deloma rešila, poginilo je le dvoje prašičev in jedno tele. — Zavarovani bili so vsi — toda le za male zneske. Beda je velika, kajti celó najpremožnejim posestnikom uničeno je mnogo žita in koliko sena, to misli si le oni lahko, ki pozna požar na deželi na slamnatih strehah. Požar pa bi bil utegnil še huji biti, kajti pihala je jako močna sapa, ako bi ne bili prihiteli blagi ljudje na pomoč. Prišli so sosedni „Brničanje“ s svojo brizgalnico na pomoč in slednjič gasilci iz Vogelj, katerim izrekamo na tem mestu gorko zahvalo. Posebno pa se moramo hvaležno spominjati tudi čast. g. duhovnika Beleca iz Lahorč in domačega č. g. duhovnika Hitija, ki sta s svojimi blagimi sveti mnogo uplivala na ljudstvo, da je marljiveje delovalo pri ognji. Vsa čast tudi gg. žandarjem iz Cerklj, ki so urno prihiteli na mesto požara ter tu jako hvalevredno vzdrževali red. Kako je ogenj nastal, ni znano, vendar kličemo: „Stariši, ne puščajte otrokom užigalnic!“

Janko Golob.

Iz Ljubljane. — Kranjska gimnazija. Kakor čujemo, imel je mestni zastop kranjskega mesta zadnje dni priliko, izreči se nasproti vladi gledé daljnih doneskov mesta k stroškom vzdržavanja ostankov tamošnje gimnazije, in da se je mestni odbor načeloma držal stališča, ki naravno izvira iz dotične pogodbe, in katero smo tudi mi zastopali v prejšnjih številkah „Novic“. Začetek šol naznanja vodstvo kranjske gimnazije s sledečim oklicom:

Na c. kr. državnem gymnasiji v Kranji prične se šolsko leto 1887/88 ponedeljek 19. septembra s slovesno mašo k sv. duhu. Ponavljalne skušnje vršile se bodo 16. in 17. septembra.

Ker je Njegovo Veličanstvo z Najvišjim sklepom z dné 29. julija t. l. dovolilo, da se c. kr. gimnasij v Kranji polagoma razpusti, se letos prvi razred ne bode več otvoril. Repetentom tega razreda in tistim učencem, ki so meseca julija vsprejemne skušnje uže prebili, obrniti se je torej do drugih zavodov. Plačano vsprejemnino in prispevke za učila vračalo bode podpisano ravnateljstvo

sredo 14. septembra dopoludne.

Bivši učenci drugih razredov oglasiti se morajo

16. septembra 1887

v gimnasijski pisarni z zadnjim šolskim spričevalom ter plačati 1 gold. prispevka za učila.

V Kranji dne 10. septembra 1887.

C. kr. gimnasijsko ravnateljstvo.

— Od gimnazije ljubljanske čujemo. Ker do sedaj vse prizadevanje, že letos ohraniti prvi razred Kranjske gimnazije, ni nič pomagalo, bilo je naravno pričakovati, da naučni minister skrbi, da se tje namenjeni učenci podučavajo vsaj prosto drugod. Pa kakor čujemo temu ni tako. Že vlansko leto bilo je na slovenskih oddelkih II. razreda ljubljanske gimnazije sprejetih po 76 oziroma 77 učencev, obstajala je toraj že vlani potreba tretjega slovenskega paralelnega razreda. — Letos prišteti je redno dohajajočim učencem še približno 50 z kranjske gimnazije odrinjenih. Pa, kakor čujemo, ni za to večje število učencev ne le nič preskrbljenega in se ne bo uvedla nova pararelka, temveč je število učencev, ki se smejo sprejeti v vsak oddelek omejeno na 60. To se pravi: naučno ministerstvo vpe-ljava pri nas že za duševni razvoj jezove (prohibitivno sistemo). — Nekako čudno je to. Ravno nahajamo v časnikih vest z Ruske, da tamošnja naučna uprava hoče vstop v tamošnje višje šole dovoliti samo premožnim učencem, o katerih se ni bati, da po dovršenih šolah ne postanejo nihilisti, ako ne dobe takoj dobre službe. Ali to ni ova ista sapa, ki morebiti namerava slovensko našo mladino odrivati od duševnega razvoja!

— Izpred porotnega sodišča. Tukaj obsodilo je v pondeljek porotno sodišče Janez Berce-ta z Lipnice zaradi posilstva na tri leta teške ječe; popoldne istega dneva pa mesarskega pomočnika Miha Zajca zaradi hudodelstva uboja zvršenega nad svojo lastno ženo na sedem let teške ječe poojstrene po enkrat na mesec s postom, po enkrat na leto pa z zaporom v osamljenem prostoru.

— Češpljev somenj ljubljanski bil je v obče sicer dober, živine se je prignalo mnogo in tudi kupčije je bilo precej, le cene bile so sploh jako nizke. Češpelj se ni mnogo pripeljalo na trg in prodajalo se jih je po 8 do 11 za krajcar.

Tudi čebelarji zbrali so se po svoji navadi na frančiškanskem trgu, da bi čebelarskim pridelkom dogovorili kaj cene. Tukajšnji trgovci z medom plačevali so lepi ajdov med po 22 kr. kilo, — gotovo zelo nizka cena za primeroma slabo letino. — Sicer je bilo pa

somajni dan videti že v mestu mnogo starišev, ki so pripeljali svoje otroke v šole.

— Vreme je postalo za jesenske rastline prav ugodno. Večinoma je še po dnevi zelo gorko, po noči prihajajo pogostoma megle, to noč in v soboto imeli smo tudi dosti tihega dežja, ki izrekoma pesi in repi pa tudi že zoreči ajdi prav dobro služi.

— Visokega gosta imeli smo minuli ponedeljek v Ljubljani. Mudil se je tukaj nekoliko ur slavno znani rodoljub česki in mecen Slovencev grof Ivan Harrach, posestnik velikih grajščin in tovarn na Češkem, Niževstrijemskem in Ogerskem. Vračal se je gospod grof z Istre, kjer si je ogledaval zanimivosti dežele.

— Stritarjevih zbranih spisov izšel je do sedaj 12. snopič.

— Grozna nesreča pripetila se je, kakor piše „L. Ztg.“, v Bači pri Postojni. V hišo kmetovalca Jože Starvarja, prišel je prašič do zibelke 15 mesecev starega otroka ter mu je na obeh rokah pogrizel prste in ga tudi na obrazu tako razgrizel, da je ubogo dete po štirih urah umrlo. Stariši otroka bili so na polji; stara mati pa, ki je imela dete varovati, je nekaj delala pred hišnimi vratmi in ni zapazila, kje in kedaj je prešič šel v hišo.

— V Zagrebu so predvčerajšnjem vsled telegrafičnega naročila s Pešta dejali v zapor tamošnjega računskega stotnika Schmidlerja ogerske deželne brambe zaradi ponezvestenja, katero je zvršil skupno z računskim svetovalcem ogerskega honvedskega ministerstva majorjem Tomšičem. — Včeraj zjutraj našli so Schmidlerja v zaporu na brisalki obešenega. Bil je oče 8 otrok. Tovariš Schmidlerjev bil je isti dan v Buda-Pešti dejan v zapor.

— Močvirski odbor zboruje v soboto dne 17. t. m. ob 1/2 10. dopoludne.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Vse kaže, da dobropremišljeni in proti državnozborski večini pripravljeni koraki naučnega ministra Gautscha, Taaffejevi vladi prizadevajo velike preglavice. To tudi zna biti vzrok, da se še danes iz poluradnih krogov trdi, da vlada še ni sklenila, kedaj sklicati državni zbor. Zdaj pa je uže toliko gotovo, da ta mesec nikakor ne in tudi takoj začetkom oktobra ne. S tem pa se bode čas za zborovanje deželnih zborov zopet odrinil prav v drugo leto in tako bodo dežele vse in pa države prestopile v novo leto, ne da bi bile preskrbele za svoje redno gospodarstvo potrebne proračune in sklenile v zalaganje stroškov potrebnih naklad.

Državni zbor je toraj sedaj še daleč v ozadji. Pozornost obrača se sedaj vedno bolj še naši vnanji politiki, v prvi vrsti razmeram našim z Nemško in Rusko.

Česka. — Volitve v onih nemških okrajih, za katere so deželni poslanci zgubili svoja poslanstva zaradi izstopa iz českega deželnega zbora, pričele so se vršiti in kmetijske občine volile so vse pristaše levičarske